

(Elforsyning)

Frederiksborggade 15

1360 København K

Tlf 33 95 57 85

Fax 33 95 57 99

www.ekn.dk

ekn@ekn.dk

KLAGE FRA Dalum Papir A/S, Odense over
AFGØRELSE FRA Energitilsynet af 28. oktober 2002
OM Grundlaget for opkrævning af rådighedsbetaling

30. juni 2004
J.nr.: 11-129
Eksp.nr.: 14633
TAT

NÆVNETS Nævnnsformand, professor, cand.jur. Christen Boye
SAMMEN- Jacobsen
SÆTNING Næstformand, professor, dr.polit. Chr. Hjorth-Andersen
I SAGEN Professor, dr.scient.adm. Ole Jess Olsen
Konsulent, civilingeniør Knut Berge
Direktør, cand.polyt. Poul Sachmann

Sagen er indbragt for Energiklagenævnet ved brev af 22. november 2002 fra Dalum Papir A/S, hvorved der klages over Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002. I afgørelsen fandt tilsynet, at Energi Fyn Net A/S' model til fastlæggelse af grundlaget for opkrævning af rådighedsbetaling ikke strider mod elforsyningslovens § 73, når rådighedsydelsen afgrænses til de kW eller dertil svarende kWh, som Dalum Papir A/S kan trække fra nettet, og når betalingen reduceres i det omfang, Dalum Papir A/S benytter rådigheden til at modtage levering af el fra nettet eller betaler nettarif.

Som del af et større kompleks af klagesager, som er indbragt for Energiklagenævnet, har sagen været behandlet sammen med sagerne

- j.nr. 11-130 vedrørende A/S Dansk Shell, Fredericia,
- j.nr. 11-136 vedrørende Nakskov Sukkerfabrik, samt
- j.nr. 11-180 vedrørende A/S Dansk Shell, Fredericia.

Sagerne har bl.a. rejst følgende spørgsmål:

1. om netvirksomhedens model skal tage højde for individuelle forhold hos egenproducentens virksomhed; herunder betydningen af, om virksomhedens faktiske benyttelse af nettet i forhold til nettets størrelse måtte adskille sig fra køberkategorier uden egen

- elproduktion; – Energiklagenævnet anmodes i den forbindelse om at tage stilling til forståelsen af begrebet ”køberkategori”;
2. om der alene kan opkræves rådighedsbetaling fra egenproducenten i det omfang netvirksomheden ikke gennem sine øvrige tariffer skulle få fuld dækning for de omkostninger, som egenproducenten giver anledning til; samt, i givet fald, hvordan netvirksomheden skal redegøre for, hvilke omkostninger/besparelser egenproducenten giver anledning til.
 3. om der skal betales rådighedsbetaling for mulighed for at aftage maksimalt elforbrug i tilfælde, hvor kablets overførselskapacitet ikke har tilsvarende størrelse;
 4. om rådighedsbetalingen kun skal være en betaling for effektreservation i tilfælde af, at egenproducenten trækker sin maksimale effekt i spidslast;
 5. om der, via rådighedsbetaling, skal betales for omkostninger ved drift og vedligeholdelse af nettet, når egenproducenten har betalt investeringer i kabel og transformer og har betalt investeringsbidrag ved tilslutningen til nettet;
 6. om der allerede er indbygget rådighedsbetaling i nettariffen via tidsdifferentiering.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 2 af 30

Den påklagede afgørelse

Af Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 fremgår:

”1. Egenproducenterne Dalum Papir A/S og A/S Dansk Shell Raffinaderiet har klaget over den rådighedsbetaling, som henholdsvis Energi Fyn Net A/S og TRE-FOR Elnet A/S har beregnet og opkrævet.

2. Fra Danisco Sugar A/S foreligger der en klage over den rådighedsbetaling, som Nakskov Kommunale Elværk har beregnet for Nakskov Sukkerfabrik.

3. Dalum Papir A/S og A/S Dansk Shell Raffinaderiet er som egenproducenter kendetegnet ved, at de helt eller delvis selv forbruger den elektricitet, som de producerer. I de foreliggende tilfælde er egenproducenterne endvidere særligt kendetegnet ved deres store elforbrug og store egenproduktion, og kan således ikke direkte sammenlignes med øvrige forbrugere. I elforsyningslovens forstand udgør de to egenproducenter derfor en køberkategori, jf. elforsyningslovens § 73.

4. Sagen drejer sig om elforsyningslovens prisbestemmelser i § 73 og vedrører de modeller, som netvirksomhederne konkret anvender til beregning af rådighedsbetalingen.

5. De to netvirksomheder anvender en model for beregning af rådighedsbetaling, som er udarbejdet af ELFOR [eldistributions-selskabernes brancheforening]. Energi Fyn Net A/S følger ifølge det oplyste ELFOR modellen. TRE-FOR Elnet A/S tager ifølge det oplyste udgangspunkt i ELFOR modellen. Modellen går ud på, at egenproducenter skal være med til at dække netvirksomhedernes omkostninger på grundlag af deres totale elforbrug.

6. Den del af det totale elforbrug, som leveres fra nettet, betaler egenproducenten nettarif af på almindelige vilkår. Den resterende del af forbruget, det vil sige det egetproducerede forbrug, bliver pålagt en rådighedsbetaling i form af nettariffen fratrukket de besparelser, som netvirksomhederne opnår ved den decentrale elproduktion.

7. De to egenproducenter kritiserer hver især modellen som den konkret er anvendt af netvirksomhederne. Samlet set går kritikken fra Dalum Papir A/S og A/S Dansk Shell Raffinaderiet især ud på, at det egetproducerede forbrug ikke siger noget om ydelsen vedrørende rådighed, men at rådighedsbetalingen - hvis nogen - skal relatere sig til neteffekt.

8. A/S Dansk Shell Raffinaderiet kritiserer ud over modellen den i øre/kWh beregnede rådighedsbetaling, som TRE-FOR Elnet A/S er kommet frem til. Ifølge det oplyste er raffinaderiets rådighedsbetaling højere end den rådighedsbetaling, som en egenproducent tilsluttet på et lavere spændingsniveau skal betale. Raffinaderiet mener, at betalingen efter ELFOR modellen bør være lavere jo nærmere egenproducenten er tilsluttet det overordnede net.

9. I henhold til elforsyningslovens § 73 skal de kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 ske efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til.

10. Tidligere har Energitilsynet i konkrete tilfælde tilkendegivet, at en netvirksomhed eventuelt kunne opkræve rådighedsbetaling hos en egenproducent, hvis egenproducentens betaling af nettarif ikke gav netvirksomheden fuld dækning for omkostninger, som egenproducenten gav anledning til.

11. Netvirksomhederne afholder omkostninger dels til opretholdelse af deres bevillingspligtige aktiviteter, jf. § 69, dels i medfør af opgaver, som netvirksomhederne er pålagt at udføre efter elforsyningsloven eller regler udstedt i henhold til elforsyningsloven, jf. herved især lovens § 22, dog undtaget offentlige forpligtelser efter § 9, stk. 1.

12. Det kan derfor ikke anses for urimeligt, at ydelser vedrørende rådighed indgår i netvirksomhedernes prisfastsættelse på lige fod med netvirksomhedernes øvrige ydelser. Det sker i de foreliggende tilfælde ved, at netvirksomhederne tager udgangspunkt i nettariffen, som er en øre/kWh betaling.

13. Om der betales for rådighed i øre/kWh eller i kr./kW er af mindre betydning i Energitilsynets bedømmelse af de foreliggende tilfælde, sålænge der er sammenhæng mellem effekt og energiforbrug.

14. Derimod er det efter § 73 væsentligt for Energitilsynets bedømmelse, at ydelsen vedrørende rådighed er tilstrækkeligt afgrænset, og at en anvendt model til beregning af rådighedsbetaling ikke fører til urimelige virkninger i konkrete tilfælde. Selvom Energitilsynet måtte acceptere en given model til beregning af rådighedsbetaling, er Energitilsynet i konkrete tilfælde ikke afskåret fra at bedømme, om den beregnede betaling er urimelig.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 3 af 30

Det meddeles Dalum Papir A/S, A/S Dansk Shell Raffinaderiet, Energi Fyn Net A/S, TRE-FOR Elnet A/S og ELFOR,

at Energitilsynet finder, at modellen, som Energi Fyn Net A/S anvender til fastlæggelse af grundlaget for opkrævning af rådighedsbetaling, ligger inden for rammerne af elforsyningsloven, jf. herved især § 73, forudsat at følgende begrænsninger indgår i beregningen:

- Ydelsen vedrørende rådighed afgrænses til de kW eller det dertil svarende antal kWh, som Dalum Papir A/S kan trække fra nettet eller har behov for,
- der indlægges som betingelse i beregningen af rådighedsbetalingen, at betalingen reduceres i samme omfang som Dalum Papir A/S benytter den aftalte rådighed til at få leveret elektricitet fra nettet og betaler nettarif,

[...]

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Sagsfremstilling

15. ELFOR udsendte i august 2001 til medlemmerne "Vejledning til opkrævning af rådighedsbetaling fra egenproducenter".

16. Vejledningen har ELFOR udarbejdet med henblik på at give netvirksomhederne et standardiseret grundlag at beregne rådighedsbetalingen på.

17. Energi Fyn Net A/S og TRE-FOR Elnet A/S har anmeldt rådighedsbetaling beregnet i henhold til denne vejledning. Det anmeldte indeholder rådighedsbetaling opgjort for forskellige spændingsniveauer, såsom A- og B-niveau.

18. A-niveau beskriver almindeligvis det spændingsniveau, som kunder tilsluttet [på] 10 kV siden af en 50/10 kV eller 60/10 kV transformerstation tariffmæssigt hører til. Tilsvarende beskriver B-niveau almindeligvis det spændingsniveau, som kunder tilsluttet i en 10/0,4 kV transformerstation tariffmæssigt hører til.

Side 4 af 30

ELFORs model

19. I ELFORs vejledning er grundlaget for rådighedsbetalingen egenproducentens forbrug af elektricitet i kWh minus egenproducentens køb fra nettet i kWh. Det svarer til det forbrug, som egenproducenten selv producerer, og som ikke sælges til nettet. Rådighedsbetalingen er en øre/kWh betaling.

20. Rådighedsbetalingen i øre/kWh beregner den enkelte netvirksomhed ved at reducere netvirksomhedens egen nettarif med den besparelse, som netvirksomheden har ved at egenproducenten selv producerer sit elforbrug.

21. Netvirksomhedens egen nettarif anvendes, fordi rådighedsbetalingen på de overordnede net ifølge modellen stort set svarer til den nævnte besparelse på dette net.

22. Besparelsen er udtrykt ved sparet nettab og sparede netinvesteringer med henvisning til elforsyningslovens bestemmelser i § 58 om elafregningspriser for decentrale elproducenter.

23. I vejledningen er fradraget i netvirksomhedens nettarif begrundet med, at besparelserne vedrørende netudbygning og nettab også tilfalder egenproducenten, når denne producerer til sig selv.

24. Beløb relateret til sparet nettab og sparede netinvesteringer beregnes ifølge vejledningen af de to systemansvarlige virksomheder, Eltra og Elkraft-System, i henhold til Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 786 af 21. august 2000 om elafregningspriser for decentrale elproducenter.

25. I et ELFOR notat af 19. december 2001 om rådighedsbetaling er det angivet, at egenproducenter er en speciel køberkategori. Det skyldes ifølge notatet, at egenproducenter i forhold til en i øvrigt fuldkommen identisk forbruger betaler væsentligt mindre i nettarif grundet mindsket køb som følge af egenproduktionen.

26. Ifølge ELFOR reduceres en lang række omkostninger ikke, blot fordi det gennemsnitlige fysiske træk fra nettet og køb via nettet er mindsket som følge af egenproduktionen.

27. Vejledningen er godkendt i ELFORs Prisudvalg og efterfølgende i ELFORs Direktørudvalg.

28. ELFOR mener, at modellen tager udgangspunkt i de omkostninger, som egenproducenter som køberkategori giver anledning til. ELFOR mener, at modellen ved at tage udgangspunkt i nettariffen sikrer, at alle relevante omkostningslementer indgår ved fastsættelsen af rådighedsbetalingen.

29. Ved at fratrække relevante omkostningsbesparelser (sparet netudbygning og sparet nettab) kan dermed sikres ifølge ELFOR, at egenproducenterne kommer til at afholde de omkostninger, de som forbrugerkategori giver anledning til, men heller ikke mere.

30. ELFOR mener endvidere, at vejledningen beskriver hvorledes der kan ske prisfastsættelse af en rådighedsbetaling, som sammen med abonnementsbetaling samt nettarif for køb fra nettet sikrer fuld omkostningsdækning for de enkelte forbruger kategorier.

31. ELFOR overvejer en modifikation af modellen gående ud på, at rådighedsbetalingen begrænses til egenproducentens træk fra nettet i form af en af egenproducenten valgt maksimalbelastning.

32. Sammenfattende er det ELFORs opfattelse, at egenproducenter skal bidrage på samme måde som øvrige forbrugere med mindre egenproduktion medfører omkostningsstigninger eller omkostningsbesparelser.

Klagernes anbringender

33. Af det anførte i klagen fra Dalum Papir A/S vil der blive lagt vægt på følgende.

34. Dalum Papir mener, at ELFORs model ikke tager højde for individuelle forhold på virksomheden. Dalum Papir mener endvidere, at Energi Fyn Net kun har ret til at opkræve en rådighedsbetaling fra Dalum Papir i det omfang Energi Fyn Net ikke gennem sine øvrige tariffer skulle få fuld dækning for de omkostninger, som Dalum Papir giver anledning til.

35. Dalum Papir har ifølge det oplyste ikke teknisk mulighed for at aftage virksomhedens maksimale elforbrug fra det kollektive elforsyningsnet, fordi kablets overføringskapacitet ikke er af tilsvarende størrelse. En eventuel rådighedsbetaling skal derfor efter Dalum Papirs opfattelse nedsættes proportionalt hermed for at opfylde det bestemte i elforsyningslovens § 73 om rimelighed, objektivitet og ikkediskrimination.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 5 af 30

36. Dalum Papir mener, at en rådighedsbetaling kun bør være en betaling for effektreservation i tilfælde af, at egenproducenten trækker sin maksimale effekt i spidslast. Begrundelsen er, at det kun er i spidslastperioder øvrige forbrugere kan risikere meromkostninger som følge af, at effekten skal være til rådighed. Dalum Papir opstiller på den baggrund følgende alternative model til ELFOR modellen.

37. Ifølge Dalum Papir er det ikke forbundet med risiko for effektmangel at benytte nettet i høj- og lavlastperioder, og det er netop det signal, som tidstariffen skal give forbrugerne. Omkostningerne, som rådighedsbetalingen skal medgå til dækning af, afgrænses til netvirksomhedens drifts- og vedligeholdelsesomkostninger i nettet, fordi egenproducenten selv har betalt investeringer i kabel og transformere og har betalt investeringsbidrag ved tilslutningen til nettet.

38. Ifølge Dalum Papir er den samlede relevante effekt i et forsyningsområde beskrevet ved den installerede transformereffekt på 50-60/10 kV niveau. Den andel af den samlede transformereffekt, som egenproducenten har behov for, skal anvendes til beregning af egenproducentens andel af netvirksomhedens drifts- og vedligeholdelsesomkostninger. Denne andel udgør egenproducentens maksimale rådighedsbetaling.

39. Rådighedsbetalingen reduceres forholdsmæssigt med det antal timer, som egenproducenten får leveret elektricitet fra nettet og betaler nettarif af, fordi der ifølge Dalum Papir allerede er en rådighedsbetaling indbygget i den nettariffen via tidsdifferentieringen. Hvis egenproducenten benytter nettet i flere timer end antallet af spidslasttimer i året, betaler egenproducenten ikke rådighedsbetaling.

40. De timer, som skal anvendes til afgrænsning af ydelsen vedrørende rådighed, beregnes ifølge Dalum Papir som kWh forbrug leveret fra nettet delt med virksomhedens maksimale effektbehov. Dalum Papir mener, at så længe benyttelsestiden overstiger den normale benyttelsestid, vil der ikke være basis for at opkræve betaling for yderligere rådighed.

41. Dalum Papir mener, at den beskrevne model er generel samtidig med, at den tager højde for individuelle forhold. [...] Efter Dalum Papirs opfattelse indeholder ELFORs model ikke en opgørelse over omkostninger, som den egenproducerede elektricitet påfører nettet med det resultat, at der ved at pålægge egenproduktionen nettarif betales for ydelser, som netvirksomheden ikke kan påvise leveret.

42. Desuden er ELFORs model efter Dalum Papirs opfattelse inkonsekvent, fordi egenproducenter hos netvirksomheder med en flad nettarif vil skulle betale mest i rådighedsbetaling i lavlastperioder, hvor der er rigeligt med kabeleffekt. Dette harmonerer ikke med, at egenproducenter ifølge Dalum Papir oftest har en bedre forbrugsprofil end øvrige køberkategorier. Ifølge Dalum Papir er en kW rådighedsbetaling derfor mere forståelig end en kWh rådighedsbetaling.

43. Det forekommer Dalum Papir urimeligt, at virksomheden skal bidrage med ca. 1,2 mio.kr. årligt i rådighedsbetaling, svarende til 2,4 pct. af omkostningerne hos Energi Fyn til drift og vedligeholdelse, løn og gager, andre omkostninger samt administration. Da-

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 6 af 30

lum Papir lægger vægt på, at disse omkostninger medgår til driften af det samlede net hos Energi Fyn, som Dalum Papir i forvejen betaler til via nettarif af virksomheden køb af elektricitet fra nettet med ca. 1,9 mio.kr. årligt.

44. Af det anførte i klagen fra A/S Dansk Shell Raffinaderiet vil der blive lagt vægt på følgende. [Se sagsfremstillingen i sag j.nr. 11-130.]

[...]

Elforsyningernes anbringender

55. Af det anførte fra Energi Fyn Net A/S vil der blive lagt vægt på følgende.

56. Energi Fyn Net mener, at rådighedsbetalingen følger retningslinjerne i ELFORS model for beregning af rådighedsbetaling. Det oplyses, at der ikke er indbygget en rådighedsbetaling i de eksisterende nettariffer, men at der indgår samme omkostningselementer i rådighedsbetalingen som i nettariffen. Energi Fyn Net oplyser, at de budgetterede indtægter fra rådighedsbetalingen er fratrullet i nettarifferne.

57. Nettariffen er ifølge det oplyste en forbrugstarif som afspejler de omkostninger, der er forbundet med at levere en aktuel kWh. Omvendt afspejler rådighedsbetalingen ifølge Energi Fyn Net de gennemsnitlige omkostninger, som er nødvendige for at stå til rådighed med kabel og effekt, og rådighedsbetalingen indgår som en budgetteret indtægt i tarifieringsmodellen på det pågældende spændingsniveau. Derfor er der ifølge det oplyste ikke nogen dækning gennem de øvrige tariffer.

58. Det nævnes, at alle tariffer er tariferet ud fra de samlede omkostninger, som derfor er fordelt alt efter om den enkelte kWh er medgået til forbrug eller til rådighed. Det er Energi Fyn Nets opfattelse, at rådighedsbetalingen er tæt knyttet til nettoafregningsprincippet. Dette princip begrænser ifølge det oplyste netop eget-forbruget.

59. Energi Fyn Net mener, at det er i fuld overensstemmelse med gældende tarifieringsprincipper, at tarifiering sker ud fra gennemsnitsbetragtninger. Det er Energi Fyn Nets opfattelse, at det hverken er praktisk muligt eller rimeligt, at tarifiering sker ud fra den enkelte forbrugers marginale omkostninger.

60. Til Dalum Papirs anbringender bemærker Energi Fyn Net, at Dalum Papir har teknisk mulighed for at aftage virksomhedens maksimale elforbrug fra det kollektive elforsyningsnet og at industrielle kraftvarmeværker kun betaler omkostninger til egen tilslutning i nærmeste 10 kV station, det vil sige omkostninger til stationer og kabler på egen grund. Der betales ifølge det oplyste ikke for netforstærkning i 10 kV nettet og forstærkning på 60/10 kV stationerne. Energi Fyn Net mener, at netvirksomheden i alle døgnets timer skal være i stand til at levere rådighedskapacitet til egenproducenterne, og at Dalum Papir trækker effekt fra nettet i vilkårlige tidspunkter.

61. Det er Energi Fyns opfattelse, at Dalum Papirs model for beregning af rådighedsbetaling ikke tager højde for, at der også andre steder end i transformerne på 50-60/10 kV niveau skal være effekt til rådighed. Den installerede transformereffekt står til rå-

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 7 af 30

dighed andre steder i nettet, og der skal også være tilstrækkelig overføringsevne i nettet. Modellen tager ifølge Energi Fyn Net heller ikke højde for, at nettet skal være til rådighed i alle tarifperioder.

62. Afslutningsvis mener Energi Fyn Net, at det er rimeligt, at egenproducenter med nettoafregning betaler rådighedsbetaling. Der henvises til Energitilsynets afgørelse i Dalum Papir sagen [Energitilsynets afgørelse af 23. oktober 2000], som gav netvirksomhederne mulighed for at opkræve rådighedsbetaling hos virksomheder, som nettoafregnes, således at det ikke er de øvrige netkunder, som kommer til at betale for backup effekt til egenproducenterne.

63. Af det anførte fra TRE-FOR Elnet A/S vil der blive lagt vægt på følgende. [Se sagsfremstillingen i sag j.nr. 11-130.]

[...]

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Begrundelse

70. Vurderingen koncentrerer sig om følgende hovedpåstande:

Side 8 af 30

71. Fra klagerne: 1) Netvirksomhederne skal tage individuelle hensyn ved prisfastsættelsen af rådighedsydelse, 2) netvirksomhederne har ikke dokumenteret de omkostninger, som køberkategorien egenproducenter giver anledning til, 3) opkrævningen af rådighedsbetalingen over forbruget af egenproduceret elektricitet svarer til, at der betales nettarif af forbrug, som ikke leveres fra nettet, og 4) forbruget af egenproduceret elektricitet siger ikke noget om størrelsen af rådighedsbehovet.

72. Shell Raffinaderiet har rejst spørgsmålet om, hvorvidt raffinaderiets rådighedsbetaling på A-niveau kan være større end rådighedsbetalingen på B-niveau.

73. Fra netvirksomhederne: 1) Egenproducenterne skal i udgangspunktet bidrage til dækning af de af virksomhedernes samlede omkostninger, som henføres til nettariffen, 2) i afregningen af nettariffen indgår egenproduceret på lige fod med elektricitet leveret fra nettet, 3) tarifieringen sker ud fra generelle principper, og 4) netvirksomheden skal i alle døgnets timer være i stand til at levere rådighedskapacitet til egenproducenterne.

74. Det er Energitilsynets sekretariats vurdering, at klagerens påstand nr. 1 og 2 vedrører de omkostninger, som rådighedsbetalingen er møntet på at dække, og at påstand nr. 3 og 4 vedrører tarifieringen af prisen for rådighedsydelsen.

75. Vedrørende påstand nr. 1 og 2 opkræver en netvirksomhed typisk en række forskellige betalinger til dækning af de omkostninger, som virksomheden har i forbindelse med driften af nettet. Almindeligvis betaler forbrugeren ved sin tilslutning et investeringsbidrag. De løbende omkostninger får netvirksomheden almindeligvis dækket gennem opkrævning af en fast abonnementsbetaling i kr./år og opkrævning af en betaling i øre pr. kWh af det på måleren registrerede forbrug fra nettet. Almindeligvis fremgår af netvirksomhedernes prisblade endvidere priser for særskilte ydelser.

76. Vedrørende påstand nr. 3 og 4 udmøntes netvirksomhedernes omkostninger i de tarifierede priser. Tariffen beskriver den måde, som opkrævningen af omkostningerne sker på.

77. Ordet "nettariif" beskriver i de foreliggende tilfælde den betaling i øre/kWh uanset tarifieringsform, som er knyttet til leverancer af elektricitet fra nettet, og som netvirksomhederne i almindelighed opkræver hos forbrugerne sammen med andre betalinger til dækning af netvirksomhedernes omkostninger.

Lovgrundlag

78. Elforsyningslovens § 6, stk. 3, bestemmer, at kollektive elforsyningsvirksomheder skal stille deres ydelser til rådighed for forbrugerne på gennemsigtige, objektive, rimelige og ensartede vilkår.

79. § 6 er indarbejdet i elforsyningslovens kapitel 2 om elforbrugernes stilling.

80. Ifølge bemærkningerne til § 6, stk. 3, skal gennemsigtighedskravet sikre forbrugerne adgang til oplysninger om forudsætningerne for de kollektive elforsyningsvirksomheders tarifiering.

81. Elforsyningslovens § 9, stk. 1, bestemmer, at omkostninger til offentlige forpligtelser afholdes af alle elforbrugere inden for et sammenhængende elsystem. Hovedreglen er, at forbrugerne betaler for offentlige forpligtelser i forhold til deres totale elforbrug, jf. § 24, stk. 1 og stk. 2, i bekendtgørelse nr. 231 af 21. april 1998 om adgang til elforsyningsnettet m.v. Der er særlige regler for egenproducenters aftagepligt for prioriteret elektricitet i bekendtgørelse nr. 759 af 24. august 2001 om afregningsmuligheder for egenproduceret elektricitet.

82. I bekendtgørelsens [nr. 759 af 24. august 2001] § 2, stk. 1, er bestemt, at egenproducententerne kan vælge at lade deres aftagepligt beregne i forhold til det elforbrug, som de aftager gennem det kollektive elforsyningsnet. I § 2, stk. 2, er bestemt, at egenproducenter omfattet af bekendtgørelsen, der selv producerer kraftvarme baseret på naturgas eller andre miljøvenlige brændsler, alternativt kan vælge at modregne den andel af deres miljøvenlige elproduktion, som de selv forbruger, i aftagepligten.

83. Ifølge elforsyningslovens § 9, stk. 2, påhviler de kollektive elforsyningsvirksomheders omkostninger, der ikke vedrører offentlige forpligtelser som nævnt i § 9, stk. 1, de brugere, der modtager virksomhedernes ydelser og opkræves gennem den enkelte virksomheds tariffer.

84. Elforsyningslovens § 69, stk. 1, fastsætter det overordnede princip for prisfastsættelsen for de kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser. Udgangspunktet er, at virksomhedernes ydelser prisfastsættes under hensyntagen til virksomhedernes omkostninger ved opretholdelse af deres bevillingspligtige aktiviteter.

85. Efter hovedprincippet i § 69, stk. 1, fastsættes priserne for ydelserne under hensyntagen til virksomhedernes omkostninger til indkøb af energi, lønninger, tjenesteydelser, administration, vedligeholdelse, andre driftsomkostninger og afskrivninger samt forrentning af kapital.

86. Priser for net- og transmissionsvirksomhedernes ydelser fastsættes i overensstemmelse med de i elforsyningslovens § 70, stk. 2, nævnte indtægtsrammer, jf. § 70, stk. 1. Priserne fastsættes med henblik på dækning af de i § 69 nævnte omkostninger ved en effektiv drift af virksomheden.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 9 af 30

87. Netvirksomhed er kollektiv elforsyningsvirksomhed, jf. elforsyningslovens § 5.

88. Af § 73 fremgår, at de kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 skal ske efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til.

89. Ifølge bemærkningerne til § 73 er bestemmelsens formål primært at hindre krydssubsidiering til fordel for bestemte køberkategorier, jf. også lovens generelle bemærkninger om, at omkostningerne ved alle kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser skal fordeles på køberne af ydelserne efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier. Det følger ligeledes af bemærkningerne til bestemmelsen, at energieffektivitet kan være et sagligt hensyn, der indgår i afvejningen.

90. Energitilsynet har efter elforsyningslovens § 77, stk. 1, hjemmel til at gribe ind over for priser og leveringsbetingelser, hvis Energitilsynet finder, at priser og leveringsbetingelser må anses for at være i strid med bestemmelserne i elforsyningsloven.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 10 af 30

Klagernes påstand nr. 1 og 2. Prisfastsættelsen af rådighedsydelsen

91. Kriterierne om objektivitet og rimelighed har tilligemed kriteriet om ikkediskriminering til formål i § 73 at forhindre krydssubsidiering til fordel for bestemte køberkategorier. Grundlæggende for netvirksomhedernes prisfastsættelse af deres ydelser er efter loven, at de inden for de indtægtsrammer, der fastsættes i henhold til § 70, stk. 2, skal fordele de i § 69 nævnte omkostninger på de enkelte køberkategorier.

[...]

93. § 73 vedrører omkostningsfordelingen på køberkategorier og den efterfølgende udmøntning af omkostningsfordelingen i tariffene, som opkræves hos forbrugerne. Der er ikke i § 73 belæg for, at kollektive elforsyningsvirksomheder i prisfastsættelsen skal tage individuelle hensyn til enkeltforbrugere. Endvidere kan § 73 næppe udstrækkes til ligefrem at omfatte krav om, at netvirksomhederne til enhver tid skal kunne foretage en fordeling af generelle omkostninger på køberkategorierne efter hvilke specielle forhold på et spændingsniveau, som måtte gøre sig gældende for de enkelte køberkategorier på spændingsniveauet.

94. Det må anses for at være en praktisk taget umulig opgave for de kollektive elforsyningsvirksomheder, fordi virksomhederne ud over at afholde de generelle omkostninger i forbindelse med udførelsen af deres bevillingspligtige aktiviteter er pålagt at udføre en række generelle opgaver i medfør af elforsyningsloven.

95. For at undgå krydssubsidiering mellem køberkategorierne må der efter § 73 gives netvirksomhederne medhold i, at rådighedsydelser til egenproducenter - efter rimelige og saglige kriterier - i udgangspunktet indgår i fordelingen af de generelle omkostninger og i tarifieringen på et givet spændingsniveau på lige fod med de ydelser, som betales over nettariffen på spændingsniveauet. Det sker i de foreliggende tilfælde ved, at netvirksomhederne i beregningen af rådighedsbetalingen tager udgangspunkt i nettariffen. I

nettariffen sker der fradrag for besparelser, som netvirksomhederne opnår ved den decentrale produktion.

Klageres påstand nr. 3. Genstanden for rådighedsbetalingen

96. Klagerne må efter elforsyningslovens § 9, stk. 2, sammenholdt med § 73, i udgangspunktet have medhold i, at helt eller delvis forbrug af egenproduceret elektricitet ikke uden videre kan pålægges elforsyningens omkostninger, fordi disse mængder elektricitet ikke er leveret fra nettet og fordi der ikke er tale om offentlige forpligtelser efter § 9, stk. 1.

97. Klagerne mener, at rådighedsbetalingen - hvis nogen - skal relatere sig til det effektbehov, som egenproducenten har behov for fra nettet. Modellen, som Dalum Papir foreslår, hviler på dette princip.

98. Princippet i modellen er, at egenproducenten betaler for rådighed i spidslastperioder, hvor det ifølge modellen er forbundet med omkostninger at effekten skal være til rådighed. Rådighedsbetalingen reduceres i det omfang egenproducenten bruger nettet.

99. Dalum Papirs argumentation er, at den af netvirksomhederne anvendte tidsdifferentierede nettarif allerede indeholder betaling for brug af effekt i nettet, og at der i nettariffen ligger et signal om, at det kun er i spidslastperioder, at det er forbundet med omkostninger at effekten skal være til rådighed.

100. Dalum Papirs model tager efter Energitilsynets sekretariats vurdering ikke højde for, at netvirksomhederne skal have omkostningsdækning, og at der i tidstariffen forudsætningsvist er indregnet effektomkostninger i såvel spidslast som højlast på de højere spændingsniveauer. Effektomkostninger henført til lavere spændingsniveauer er forudsætningsvist indregnet i alle pristrin, fordi det ikke på disse spændingsniveauer er forbundet med meromkostninger til effekt at bruge nettet i bestemte tidsperioder.

101. Det [...] må anerkendes, at en tarifmodel til beregning af rådighedsbetaling skal være administrerbar og medvirke til sikring af omkostningsdækningen uden hensyn til lastperioder.

102. Hertil kommer, at den tidsdifferentierede tarif er en tarifform, som netvirksomheden har valgt at bruge. Der er intet til hinder for, at netvirksomheden vælger en anden tarifform, så længe denne tarifform ligger inden for rammerne af elforsyningsloven.

103. Efter Energitilsynets sekretariats vurdering må der gives Dalum Papir og Shell Raffinaderiet medhold i, at egenproducentens effektbehov fra nettet siger mere om ydelsen end det egetproducerede forbrug. Det er dette forbrug, som er grundlag for de af sagen omfattede netvirksomheders opkrævning af rådighedsbetalingen via ELFOR modellen.

104. Benyttelsestiden skaber en sammenhæng mellem effekt og forbrug. Det er påvist i Dalum Papirs model. Ved at inddrage benyttelsestiden i beregningen af rådighedsbetalingen, kan en effektafhængig betaling i kr. pr. kW konverteres til en øre/kWh betaling og omvendt.

105. Med Shell Raffinaderiet som eksempel er det oplyst, at ca. 42 pct. af raffinaderiets samlede egenproduktion i år 2002 vil blive forbrugt af raffinaderiet selv. De ca. 42 pct. af den samlede pro-

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 11 af 30

duktion svarer til et forbrug på ca. 50 mio. kWh ifølge det oplyste. Med den tidligere rettighed til at trække op til 16.860 kW giver det en benyttelsestid på ca. 2.966 timer. Med en pris for rådighed på 2,56 øre/kWh kan herefter beregnes, at en effektafhængig betaling for Shell Raffinaderiet i år 2002 er 76 kr./kW.

106. Hvad enten Raffinaderiet på A-niveau betaler 2,56 øre/kWh egenproduceret forbrug eller 76 kr./kW, er den samlede rådighedsbetaling i år 2002 i udgangspunktet ca. 1,3 mio.kr. Omregningen er dog følsom over for ændringer i de faktiske forhold, ikke mindst fordi det er rådighed over nettet der skal betales for. I overensstemmelse med Energitilsynets afgørelse i Dalum sagen [op. cit. punkt 62], betaler raffinaderiet i år 2002 nettarif af den mængde elektricitet købt fra nettet, som svarer til mængden af elektricitet solgt ind til nettet.

107. Prisfastsættelsen af netvirksomhedernes ydelser efter § 73 sikrer, at de kollektive elforsyningsvirksomheder får omkostningsdækning. I den forbindelse mener Dalum Papir, at så længe benyttelsestiden for trækket på nettet, og dermed betaling for rådighed via nettarifferne, overstiger normal benyttelsestid, er der ikke basis for at opkræve betaling for yderligere rådighed, ligesom rådighedsbetalingen skal reduceres i det omfang der betales nettarif.

108. Det er Energitilsynets sekretariats vurdering, at disse mekanismer delvis er indbygget i netvirksomhedernes ELFOR model. Forudsætningen er, at forbrug fra nettet erstatter egenproduceret forbrug. Givet egenproduktionen vil et større forbrug blive leveret fra nettet med det resultat, at betalingen for rådighed og betalingen af nettarif "smelter" sammen, i første omgang grundet en mangel i modellen på afgrænsning af ydelsen vedrørende rådighed.

109. Det er Energitilsynets sekretariats indtryk, at forskellen på de to modeller netop er, at Dalum Papirs model til forskel fra ELFOR modellen afgrænser den ydelse, som rådighedsbetalingen er møntet på at dække.

Klagernes påstand nr. 4. Egenproducenternes faktiske rådighed over nettet

110. TRE-FOR Elnet og ELFOR er inde på samme tankegang med forslag til en modificering af ELFOR modellen. TRE-FOR Elnet mener, at i det omfang Shell Raffinaderiet ikke ønsker at nettet står til rådighed svarende til det fulde forbrug, kan der overvejes en mindsket rådighedsbetaling. ELFOR oplyser, at rådighedsbetalingen kan begrænses til egenproducentens træk fra nettet i form af en af egenproducenten valgt maksimalbelastning.

111. Efter ELFOR modellen skal Shell Raffinaderiet i år 2002 betale mindre i rådighedsbetaling og mere i nettarif, fordi raffinaderiet i år 2002 modtager mere elektricitet fra nettet i forhold til tidligere på grund af en ændring i afregningsforholdene for den prioriterede elektricitet. Efter ELFOR modellen vedrører raffinaderiets rådighedsbetaling forskellen mellem raffinaderiets totale elforbrug og det forbrug, som leveres fra nettet.

112. Hvis raffinaderiets totale elforbrug svarer til det som raffinaderiet faktisk har netrådighed over, betales der efter modellen rådighedsbetaling af den del af egenproduktionen, som kunne have

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 12 af 30

været leveret fra nettet. Følges ELFOR modellen, må TRE-FOR Elnets forslag nødvendigvis vedrøre denne restrådighed.

113. Parternes anbringender sandsynliggør, at det totale elforbrug ikke siger noget om egenproducentens faktiske mulighed for at trække på nettet. Shell Raffinaderiet mener eksempelvis, at eget-forbruget i gasturbinen reelt aldrig vil blive trukket fra nettet.

114. Det må være i overensstemmelse med elforsyningsloven, jf. herved især § 73, at rådighedsbetalingen i udgangspunktet maksimalt vil kunne relatere sig til hvad egenproducenterne faktisk har mulighed for at trække på nettet eller har behov for.

115. De økonomiske konsekvenser for egenproducenten ved en eventuel overskridelse af en fastsat grænse som ligger under den maksimale grænse, skal kunne rummes inden for § 73, jf. EL-FORs forslag om en valgt maksimalbelastning. Efter § 73 skal netvirksomheden sikres omkostningsdækning, og Energitilsynet vil næppe kunne godkende et strafelement i prisfastsættelsen.

116. Hvis denne grænse bliver fastsat som en egentlig maksimalbelastning, kan en tilfældigt opstået overskridelse være begrundet i udefrakommende forhold, som egenproducenten ikke er herre over. I beregningen af rådighedsbetalingen må der nødvendigvis tages højde for, at mere eller mindre tilfældige udsving ikke skal være bestemmende for størrelsen af rådighedsbetalingen.

117. Modellen, som Energi Fyn Net og TRE-FOR Elnet konkret anvender til beregning af rådighedsbetalingen, bevirker, at Dalum Papir og raffinaderiet givet egenproduktionen kommer til at betale for rådighed af en vis mængde egetproduceret elforbrug, uanset hvor meget elektricitet de får leveret fra nettet og betaler nettarif af. Det må være i overensstemmelse med § 73, at Dalum Papirs og raffinaderiets rådighedsbetaling reduceres i samme omfang, som de bruger af en aftalt rådighed til at modtage elleverancer fra nettet og betaler nettarif.

118. På den måde er Energi Fyn Net og TRE-FOR Elnet sikret fuld omkostningsdækning efter § 73 for ydelser leveret til Dalum Papir og raffinaderiet som køberkategori, men heller ikke mere.

[...]

Afslutning

122. Det er Energitilsynets sekretariats samlede vurdering, at det er i overensstemmelse med elforsyningslovens § 73, at egenproducenter bidrager til dækning af netvirksomhedernes generelle omkostninger på lige fod med øvrige forbrugere.

123. Vurderingen ændrer ikke på princippet om, at tarifieringen skal være kostægte, det vil sige afspejle de omkostninger, som for elforsyningen er forbundet med at levere til en bestemt gruppe af forbrugere.

124. Efter Energitilsynets sekretariats vurdering er det afgørende efter elforsyningslovens § 73 derfor, at der tilstræbes en sammenhæng mellem den rådighedsydelse, som egenproducenterne i sagen efterspørger eller kan modtage, nemlig neteffekt udtrykt i kW eller et dertil svarende antal kWh, og prisen for rådighedsydelsen.

125. § 73 skal sikre de kollektive elforsyningsvirksomheder omkostningsdækning, men heller ikke mere. Derfor er det rimeligt, objektivt og ikkediskriminerende, at rådighedsbetalingen reduce-

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 13 af 30

res i samme omfang, som egenproducenten bruger sin rådighed til at modtage leverancer fra nettet og betaler nettarif. Ved fuld benyttelse af rådigheden over nettet betaler egenproducenten nettarif på samme vilkår som øvrige forbrugere af det elforbrug, som modtages fra nettet. Efter § 73 er der derfor ikke grundlag for samtidig at opkræve en rådighedsbetaling.”

Klagen til Energiklagenævnet

I klagen af 22. november 2002 fra Dalum Papir A/S siges:

”Afgørelsen ankes idet Dalum Papir A/S finder at Energitilsynet overser væsentlige elementer i Dalum's klage samt efterfølgende korrespondance, der betyder at Dalum Papir A/S diskrimineres i forhold til øvrige køberkategorier jf. § 73. Energitilsynet mangler at tage stilling til følgende:

1. at der ikke bør kunne opkræves rådighedsbetaling, såfremt virksomhedens faktiske benyttelse af nettet i forhold til nettets størrelse ikke adskiller sig fra køberkategorier, som ikke har egen elproduktion
2. at der i eksisterende nettariffer allerede er indbygget betaling for rådighed

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 14 af 30

Argumentation

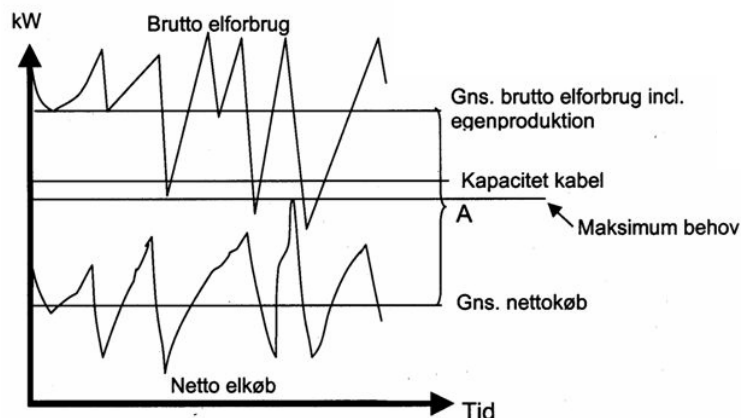
Det væsentligste ved opkrævning af rådighedsbetaling er ikke om en kunde har egen elproduktion eller ej. Det væsentligste ved eventuel opkrævning af betaling for rådighed er, om nettet anvendes eller ønskes anvendt på en måde, der adskiller sig fra øvrige køberkategorier.

Dalum Papir A/S har i sin argumentation i sagen forsøgt at opstille forskellige metoder til at fastsætte, hvornår en kunde adskiller sig fra øvrige køberkategorier, og dermed hvornår der skal betales for rådighed.

Energitilsynet er i afgørelsen inde på dette under punkt 96, hvor formuleringen er som følger: "Klageren må efter elforsyningens § 9, stk. 2 sammenholdt med § 73, i udgangspunktet have *medhold i*, at helt eller delvis forbrug af egenproduceret elektricitet *ikke uden videre kan pålægges elforsyningens omkostninger, fordi disse mængder elektricitet ikke er leveret fra nettet, og fordi der ikke er tale om offentlige forpligtelser efter § 9 stk. 1*". Energitilsynet går desværre ikke skridtet længere og tager stilling til, hvornår der kan opkræves betaling for rådighed.

Dalum Papir A/S vil herunder forsøge at tydeliggøre hvilke konsekvenser det får, at Energitilsynet i afgørelsen ikke tager stilling til denne argumentation.

Fig. 1 herunder viser som illustration spillet mellem brutto elforbrug, kabel kapacitet, maksimum behov og netto elkøb for en kunde der kunne ligne Dalum Papir A/S.

Dalum har i afgørelsen [...] fået medhold i, at nettets størrelse (maksimum behov) er begrænsende for hvor meget der kan opkræves i rådighed. Det betyder i praksis at netselskaberne ikke kan opkræve rådighedsbetaling svarende til bruttoforbruget fratrukket netto elkøb (svarende til A = egen elproduktion).

En tolkning af Energitilsynets afgørelse kunne betyde, at netselskaberne får mulighed for at opkræve rådighedsbetaling jf. fig. 2 herunder, svarende til det "blå" [mørkegrå] areal (C), og at der skal betales normal nettarif for netto elkøbet svarende til det "grønne" [lysegrå] areal (B).

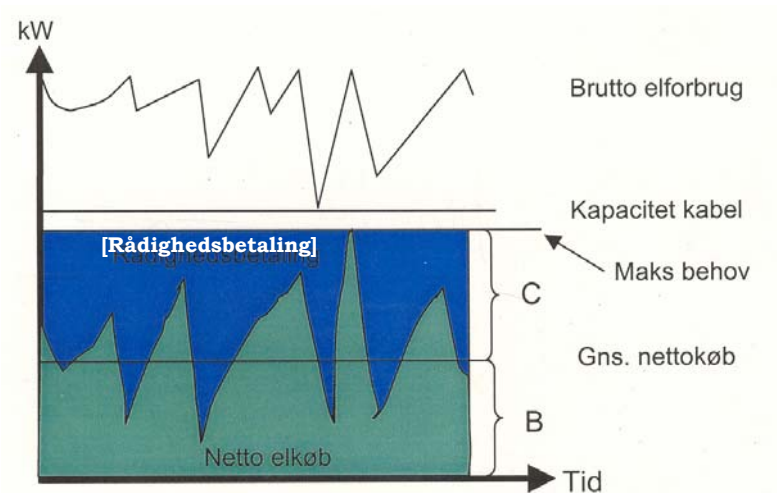
30. juni 2004

J.nr.: 11-129

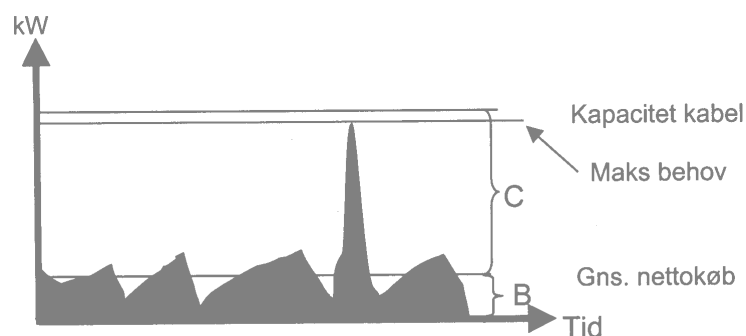
Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 15 af 30

Skal en rådighedsbetaling være rimelig og ikke diskriminerende er det som tidligere nævnt nødvendigt at definere, hvornår en kunde adskiller sig fra en normal køberkategori. Det afgørende ved fastlæggelse af, om en kunde skal betale for rådighed er skitseret ved figur 3.

Her er vist en kunde, som kendetegnes ved meget lavt nettokøb fra nettet i forhold til kablets størrelse. Kunden er også kendeteg-

net ved, at der lejlighedsvist kan forekomme et træk der udnytter en stor del af kablets kapacitet.

Det kan overvejes at opkræve rådighedsbetaling for en sådan kunde, men kun i det omfang forbrugsprofilen afviger fra andre kunder som ikke opkræves rådighedsbetaling. Dalum har i klagen til Energitilsynet dokumenteret, at virksomhedens forbrugsprofil *ikke* synes at adskille sig fra øvrige kunder og at væsentlig rådighedsbetaling derfor ikke kan opkræves.

Dalum vil i det følgende redegøre for de argumenter der er fremført i klagen, og som har til formål at definere, hvornår der skal kunne opkræves betaling for rådighed:

Benyttelsestiden:

Dalum har i sin klage vedlagt en model der anvender benyttelsestiden som målestok for hvornår der kan opkræves betaling for rådighed:

$$\frac{\text{Netto elkøb kWh}}{\text{Maks effektbehov kW}} = \text{benyttelsestiden i timer}$$

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

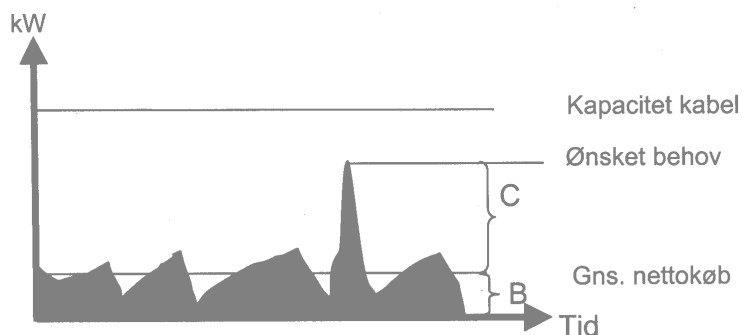
Side 16 af 30

Benyttelsestiden er en beregning af hvor lang tid en kunde har benyttet kablet fuldt ud. Fordelen ved denne metode er, at den er enkel og let at administrere, idet udgangspunktet er, at der ikke skal betales for rådighed, såfremt benyttelsestiden overstiger benyttelsestiden for kunder uden rådighedsbetaling. Dalum har foreslået antallet af spidslasttimer som udgangspunkt for yderligere at forenkle afgrænsningen, men den gennemsnitlige benyttelsestid for alle kunder kunne også være en målestok. Ved for lav benyttelsestid kan rådighedsbetalingen beregnes ved manglende timer gange kapacitet kabel, og den vil derved blive udtrykt i kWh.

Modellen kendes fra Tyskland hvor den anvendes til at kompensere de kunder, der anvender nettet i døgndrift alle ugens dage, idet disse betaler forholdsvis meget til nettet i forhold til normale kunder. Kunder med stor benyttelsestid får i Tyskland lavere nettariffer.

Kapacitetsudnyttelse:

Afgrænsningen af rådighedsbetalingen kan også gøres ved at se på trækket fra nettet i forhold til det ønskede maksimale træk fra nettet jf. fig. 4.

Kapacitetsudnyttelsen kan udtrykkes som følger:

$$\frac{\text{Gns. nettokøb B}}{\text{Ønsket behov (B+C)}} \times 100 = \text{kapacitetsudnyttelse i \%}$$

Hvis kapacitetsudnyttelsen er mindre end den normale kapacitetsudnyttelse for øvrige kundekategorier skal der betales for rådighed svarende til forskellen mellem normal udnyttelse og kapacitetsudnyttelsen gange det ønskede behov. Er kapacitetsudnyttelsen større end normal udnyttelse skal der ikke kunne opkræves betaling for rådighed. Denne model er enkel, idet den blot kræver, at det en gang for alle fastlægges hvad der er normal kapacitetsudnyttelse.

Effektbehov

Tidligere blev der i Danmark tariferet med en fast effektbetaling ud fra KW behov svarende til B+C jf. fig. 4. Hertil blev der betalt for elektriciteten med en fast kWh pris. Denne tarifiering havde den fordel, at der via kW betalingen blev betalt for kablets kapacitet og via kWh betalingen for transporten af leveret elektricitet. Det er denne tariferingsform, der primært anvendes i det øvrige Europa.

I Danmark gik man bort fra denne tariferingsform i 90'erne, idet den ikke indeholder noget incitament til at benytte nettet mindre i spidslast og mere i lavlast. I stedet indførte man treledstarifferne med højere priser i spidslast/højlast end i lavlast og afskaffede kW betalingen.

Det er således forkert, når elselskaberne hævder at nettarifferne ikke indeholder betaling for rådighed, idet de omkostninger der før blev dækket af kW betalingen nu opkræves på kWh betalingen.

Hvis en egenproducent bliver opkrævet rådighedsbetaling som vist i fig. 2 må der nødvendigvis ske en nedsættelse af nettariffen for nettokøb.

Skulle det være tilfældet, at der ikke er indeholdt betaling for rådighed i 3-ledstarifferne, så er det diskriminerende i forhold til § 73 kun at opkræve rådighedsbetaling fra egenproducenter, idet alle kunder i større eller mindre grad får stillet netkapacitet til rådighed.

Omkostninger

Energitilsynet har i afgørelse den 23. oktober 2000 mht. afregning af Dalum Papir's egenproducerede el i begrundelsen skrevet, at netselskaber kan opkræve rådighedsbetaling, såfremt de til hver en tid ikke skulle få dækning for de omkostninger, virksomheden giver anledning til gennem betaling af nettarif. Dalum Papir AIS har gennem korrespondancen i denne klage forgæves efterlyst dokumentation fra netselskabets side på disse omkostninger.

Dalum Papir A/S har ud fra netselskabets regnskab kunnet påvise, at Dalum's betaling af nettariffer udgør ca. 3,6% af netselskabets kapacitetsomkostninger (incl. omkostninger til underliggende net), og at nettoforbruget udgør ca. $4.500/140.000 \times 100 = 3,2 \%$ af netselskabets totale salg. Med en rådighedsbetaling svarende til 2,4% af netselskabets omkostninger, kommer Dalum således

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 17 af 30

til samlet at betale 6% af netselskabets omkostninger, hvilket ikke står i forhold til installationens størrelse.

Et simpelt regnestykke baseret på virkelige omkostninger og virkelig anvendelse af nettet kan således være en metode til at afgrænse, hvornår der skal betales for rådighed. Metoden vil ligeledes være i overensstemmelse med førnævnte tidligere afgørelse i Energitilsynet.”

Energitilsynets redegørelse

Energitilsynet fremkom den 3. februar 2003 med en redegørelse for Dalum Papir A/S' klage. Det siges heri:

”Udgangspunktet er i det foreliggende tilfælde, at Energi Fyn Net A/S har prisfastsat og opkrævet betaling for en speciel ydelse, som Dalum Papir A/S efterspørger eller vil kunne have behov for at efterspørge. Endvidere er det efter elforsyningsloven netvirksomhedernes opgave at prisfastsætte deres ydelser og at foretage anmeldelse af priser m.v.

Elforsyningsloven indeholder ikke bestemmelser om, hvorledes netvirksomhederne skal tilfærdiggøre priserne for deres netydelser. Netvirksomhederne har derfor en vis frihed til at vælge tilfærdiggørelsesform, så længe den valgte tilfærdiggørelsesform ligger inden for rammerne af elforsyningsloven.

Da sagen vedrørte den anvendte model var det derfor Energitilsynets opgave konkret at vurdere efter elforsyningslovens bestemmelser, om grundlaget - modellen - for den af Energi Fyn Net A/S opkrævede rådighedsbetaling lå inden for rammerne af elforsyningsloven.

Modellens prisled havde Energitilsynet ikke bemærkninger til. I modellen blev netprisen reduceret for omkostninger, som Energi Fyn Net A/S sparede ved den decentrale produktion. Men det var Energitilsynets opfattelse, at modellens grundlag for afregning af rådighedsbetalingen i udgangspunktet ikke lå inden for rammerne af elforsyningsloven, af følgende årsager:

Modellen havde efter Energitilsynets opfattelse to svagheder: 1) Rådighedsydelsen var ikke afgrænset, 2) det var ikke tilstrækkeligt sikret, at Energi Fyn Nets anvendelse af modellen kun gav fuld omkostningsdækning.

Den model, som Dalum Papir A/S havde foreslået, indeholdt efter Energitilsynets opfattelse elementer til sikring af det af Energitilsynet efterlyste i den af Energi Fyn Net A/S anvendte model.

Efter Energitilsynets opfattelse imødekommer afgørelsen i al væsentlighed Dalum Papir A/S.

Tidligere har Konkurrenceankenævnet i konkrete tilfælde taget stilling til rådighedsbetaling.

Afslutning

Energitilsynet har i det foreliggende tilfælde foretaget en konkret vurdering af grundlaget for fastsættelsen af prisen og afregningsgrundlaget for rådighedsydelsen i henhold til elforsyningslovens bestemmelser, jf. herved især § 73.”

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 18 af 30

Tilsynets redegørelse gav den 5. marts 2003 anledning til følgende bemærkninger fra Energi Fyn Net A/S:

"Efter Energitilsynets afgørelse den 28. oktober 2002 og efter at Dalum Papir A/S, efter nogen tid, meddelte os, hvilke begrænsninger man ønskede (9000 kWh/h), er denne begrænsning indlagt i vore beregninger af rådighedsbetalingen.

Dalum Papir A/S har tidligere i sagen anført, at aftaget fra nettet var meget flad, hvilket absolut ikke er korrekt, idet vi i perioder har konstateret, at netaftaget varierer særdeles meget, nemlig fra under 2000 kWh/h til 7000 kWh/h. Der er ikke et bestemt mønster i aftaget, og variationerne forekommer tilfældige.

Det er ikke korrekt, som Dalum Papir A/S tidligere har fremført, at man betaler langt mere end netkunder, som har lavere benyttelsestid end Dalum Papir A/S.

Dette kan forklares således:

På højspændingsnettet (B1-niveau) fremføres al energi til såvel B1-, B2- som C-niveau. Det er således alle forbrugere, som bidrager med omkostningsdækning på B 1-niveau. Da der således sker en samlet udligning af den maksimale belastning, er benyttelsestiden på B 1-niveau for f.eks. år 2001 på 5260 timer. Det er således tusindvis af små og mellemstore netkunders aftag på forskellige tidspunkter, som bidrager til den høje benyttelsestid på B1-niveau. Dalum Papir A/S har en benyttelsestid på 4351 timer for 2001 for aftaget fra Energi Fyn Net A/S. Dalum Papir A/S' benyttelsestid er således lavere end den samlede benyttelsestid på B 1-niveau. Til trods for den lavere benyttelsestid betaler Dalum Papir A/S ikke en højere nettarif, da tarifieringen bygger på solidariske principper og gennemsnitsbetragtninger.

Omkostningsstrukturen er således i overensstemmelse med Elforsyningslovens § 73, hvor tarifieringen skal være rimelig objektiv og ikke-diskriminerende. Rådighedsbetalingen er beregnet efter samme princip, med fradrag for nettab og netudbygning iht. EL-FORs vejledende regler.

De sparede nettab og netudbygning beregnes iht. Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 786 af 21. august 2000 om elafregningspriser for decentrale producenter. Der er således ikke indregnet rådighedsbetaling i nettariffen.

[...]

Det er ikke et rimeligt forlangende, at et netselskab med f.eks. 70.000 netkunder skal tarifere og omkostningsføre hver enkelt netkundes tilstedeværelse på nettet. Det har i mange år været et anerkendt princip at tarifere ud fra omkostningerne på de enkelte (køberkategorier) tilslutningsniveauer (B1-, B2- og C-niveau). Bruges samme fremgangsmåde ikke ved tarifiering af rådighedsbetaling, kommer vi i strid med elforsyningslovens § 73, om at "prisfastsættelsen skal ske efter rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til". § 73 bruger netop betegnelsen køberkategorier, og hermed er det udelukket, at det er den enkelte virksomheds (f.eks. Dalum Papir A/S) omkostninger ved dets tilstedeværelse på nettet, der skal behandles særskilt. Det er derimod de samlede omkostninger, som kan henføres til de enkelte køberkategorier (B1-, B2- og C-niveau), som skal benyttes, og herudfra beregnes tariffen iht. de vejledende regler.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 19 af 30

Dalum Papir A/S er tilsluttet på B1-niveau og skal som sådan betale rådighedsbetaling efter samme tarif som øvrige nettoafregnede egenproducenter i samme køberkategori. Ud over Dalum Papir A/S er der 18 decentrale egenproducenter, der nettoafregnes. Disse virksomheder, hovedsagelig gartnerier, betaler rådighedsbetaling i henhold til ELFORs vejledning.”

Den 29. juli 2003 sendte Dalum Papir A/S Energiklagenævnet sine bemærkninger. Det fremgår heraf:

[...] allerede d. 26. maj 2000 skrev Dalum i vedlagte brev (Bilag 1) i sag vedrørende betaling af nettariffer for egen produceret og anvendt elektricitet:

"For så vidt angår betaling for reservekapacitet har vi gentagne gange meddelt Energi Fyn a.m.b.a., at Dalum Papir A/S ikke har behov for reservekapacitet svarende til virksomhedens fulde forbrug. Dette skyldes bl.a., at det ikke er teknisk muligt at køre på fuld kapacitet uden egen elproduktion".

Den. 1. august 2000 anførte Dalum Papir A/S endvidere følgende (vedlagt bilag 2): "For det første har Dalum Papir A/S, som nedenfor anført, ikke teknisk mulighed for at aftage "spidsbelastningen" fra det kollektive system".

I brevet fortsætter Dalum Papir A/S:

"Mht. Dalum Papir A/S' maksimale behov for at trække på det kollektive net er det korrekt, at dette blev afprøvet i praksis den 23-24. maj 2000, idet begge virksomhedens generatorer var ude af drift. Dette medførte af vi måtte lukke papirmaskine 6 ned, idet det ikke er muligt at regulerer damptrykket ned til begge maskiner uden samtidigt at producere el. Vi har gentagne gange forsøgt at komme i dialog med Energi Fyn om dette punkt uden held".

Det skal i denne sammenhæng bemærkes at hændelsen den 23.-24. maj 2000 var en force major situation. Det forekommer kun sjældent samtidig havari af begge generatorer (ca. hvert 5. år).

Seneste aftale mellem Energi Fyn (Tidligere DHE) angående maksimal overføringskapacitet fra 1989 fastlægger den til 8000 kW (vedlagt bilag 3).

Da Dalum Papir A/S allerede medio 2000 med sikkerhed har givet klar besked mht. maksimal overføringskapacitet forekommer det at være helt urimeligt, når Energi Fyn påstår andet. Energi Fyn er først med Energitilsynets afgørelse den 28. oktober 2002 gået i dialog angående maksimal overføringskapacitet på andet end hele elforbruget.

[...]

Konstateringen af, at Dalum i en time har været nede på 2.000 kWh og oppe på 7.000 kWh i 2001 er en, matematisk ukorrekt metode og i denne sammenhæng uanvendelig til den fremførte konklusion. Hvis Energi Fyn tager Dalums gennemsnitlige købte elektricitet og regner spredningen ud på timebasis, og samtidig gør tilsvarende for øvrige 70.000 kunder enkeltvis, vil der tegne sig et billede af Dalum som flad forbruger, idet Dalums spredning vil være langt mindre end øvrige kunders.

Dalum Papir A/S fastholder, at virksomheden via sin betaling af nettarif på købt elektricitet betaler tilsvarende til B1 niveauet som

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 20 af 30

øvrige kunder. Det er en matematisk forkert sammenligning Energi Fyn laver mht. beregningen af benyttelsestid for øvrige kunder, idet Dalums benyttelsestid skal sammenlignes med de øvrige kunder enkeltvis, og ikke med alle øvrige kunder sammenlagt. Uanset at den enkelte kunde trækker på B1, B2 og C niveau så påvirker den enkelte kunde nettet på samme vis som Dalum i B1 niveau. Det er Dalums påstand, at gennemsnittet af de enkelte kunders benyttelsestid (uden sammenlægning/samtidighed) er lavere end Dalums, og at det er diskriminerende i henhold til § 73 i elforsyningsloven, at der i denne situation opkræves rådighedsbetaling for Dalums egen producerede elektricitet.

Dalum Papir A/S er ikke uenig i, at nettariferingen på B1, B2, eller C niveau skal være ens for alle køberkategorier og at prisfastsættelsen skal ske efter rimelige, objektive og ikke diskriminerende kriterier. Køberkategorien "Egenproducenter" er imidlertid ikke en rimelig, objektiv og ikke diskriminerende afgrænsning. For at kunne oprette en speciel køberkategori må man kunne forlange, at der udføres undersøgelser og beregninger der understøtter, at denne køberkategori adskiller sig fra andre køberkategorier. Netselskaberne må kunne dokumentere, at egenproducenter som køberkategori påfører højere omkostninger. Netselskaberne må endvidere ud fra objektive beregninger definere, hvornår benyttelse af nettet adskiller sig væsentligt fra normale kunder. Kan denne dokumentation ikke tilvejebringes, er "egenproducenter" som køberkategori samt opkrævningen af rådighedsbetaling ikke rimelig, objektiv og ikke diskriminerende

Vægningen ved, efter gentagne opfordringer, at lave disse nødvendige beregninger for hele køberkategorien "egenproducenter" på matematisk korrekt måde, kan kun ses som udtryk for, at Dalum ikke adskiller sig negativt fra "normale" B1 kunder, som betaler for "rådighed" udelukkende via betalingen af nettarif på netto el-køb.

Det forhold at andre 18 kunder betaler i henhold til Elfor's vejledning, mens de afventer klagesagernes afgørelse er ikke et argument for at godkende Energi Fyns tarifiering overfor Dalum, og bør ikke indgå i overvejelser over, om opkrævningen er rimelig, objektiv eller ikke diskriminerende."

Supplerende sagsfremstilling

Den 6. marts 2003 stævnedes Energi Fyn Net A/S Dalum Papir A/S for Østre Landsret med påstand om betaling af rådighedsbetaling, i alt kr. 3.279.694, 29 øre. Den 22. januar 2004 udsatte landsretten sagen på Energiklagenævnets afgørelse. Den 23. juni 2004 meddelte Energi Fyn Net A/S' advokat, at landsretten var blevet anmodet om yderligere udsættelse på afventning af nærværende sag.

I brev af 17. september 2003 anmodede Energi Fyn Net A/S nævnet om, at bemærkningerne i Energitilsynets afgørelse af 25. august 2003 vedr. Dansk Shell indgår i nævnets bedømmelse af sagen vedr. Dalum Papir A/S. Anmodningen begrundedes med, at der ifølge Energi Fyn Net A/S syntes fuldstændig analogi mellem Energi Fyn Net A/S's beregning af rådighedsbetaling for Da-

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 21 af 30

lum Papir og tilsynets godkendelse af TRE-FOR Elnet A/S' beregning over tilsvarende angående Shell.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 22 af 30

Konkurrenceankenævnets praksis

I Konkurrenceankenævnets kendelse af 12. september 1996 siges:

"[Elpris-] Udvalget har anført, at det næppe ud fra elforsyningslovens bestemmelser kan kritiseres, at NESA afregner egenproducenters elleverancer med en betaling, der svarer til de sparede omkostninger i el-systemet. Elprisudvalget har således den 12. juni 1995 vedtaget, at de af elselskaberne anvendte regler for prisfastsættelsen ikke kunne anses for urimelige.

Ved afgørelsen af, hvilke omkostninger der er faste og derfor ikke spares, når der købes el fra egenproducenter, må der lægges betydelig vægt på, hvor stor en andel af NESA A/S's køb af elektricitet, som egenproducenterne tegner sig for. Klagerens elleverancer udgør ca. 0,5% af NESA A/S's samlede køb af el, hvoraf egenproducenternes samlede andel udgør i alt ca. 3 %. På denne baggrund har udvalget fundet, at det ikke kan tilsidesættes som urimeligt, at NESA A/S betragter en række omkostningselementer som faste.

Omkostninger ved administration, opretholdelse af reservekapacitet samt omkostninger i forbindelse med fordelingsnettet er ikke omkostningsarter, som det er urimeligt at lade indgå i rådighedsbetalingen.

I øvrigt er der for SK's [Sjællandske Kraftværkers] vedkommende foretaget en nedrunding ved fastsættelsen af rådighedsbetalingen. Endvidere er tarifferegninger af den her foreliggende karakter ifølge sagens natur behæftet med et betydeligt skøn.

Den beløbsmæssige størrelse af de enkelte omkostningsposter er opgjort som et gennemsnit. Da det også er gennemsnitsomkostninger, der indgår i den energitarif, som klagerens elleverancer afregnes efter, finder udvalget, at den omtvistede prisfastsættelse ikke kan anses for urimelig.

Til klagerens anbringende om, at der allerede er betalt for ændringer i 10 kV-nettet gennem et særligt investeringsbidrag har udvalget anført, at NESA A/S over for udvalget har oplyst, at dette bidrag er modregnet i den omkostningsstruktur, som de forskellige netdele udgør.

Til klagerens påstand om, at rådighedsbetalingen til NESA A/S er steget kraftigt i de seneste 3 år, bemærkes, at det beregnede rådighedsbeløb har ligget over det beløb, som faktisk er opkrævet af NESA A/S.

[...]

7. Ankenævnets bemærkninger

Af de grunde, der er anført af Elprisudvalget, og idet de af klageren fremført forhold ikke giver støtte for et andet resultat, stadfæster ankenævnet udvalgets afgørelse.

Af Konkurrenceankenævnets kendelse af 23. maj 1997 fremgår:

"[Elpris-] Udvalget har anført, at et centralt element ved udvalgets vurdering af elforsyningernes prisfastsættelse er en vurdering af, om selskaberne tilstræber en omkostningsægte tarifiering med

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 23 af 30

henblik på at undgå krydssubsidiering mellem kundegrupper og med henblik på, at der udsendes de rigtige prissignaler. Ved [prisudvalgets afgørelse] blev det bl.a. lagt til grund, at SEAS tilstræbte en omkostningsægte tarifiering.

Ved en omkostningsægte tarifiering kan SEAS ikke opnå overskud ved leverancer fra de decentrale værker, hvorved bemærkes, at SEAS alene opkræver 400 kr./KW/år og ikke de 488 kr./KW/år, som den forelagte beregning udviser er de reelle omkostninger. Udvalget kan ikke heroverfor tage hensyn til det af klageren anførte om samfundsmæssige gevinster ved anvendelse af biogas i produktionen. Prisforholdene kan alene bedømmes ud fra elforsyningslovens §§ 9 - 10.

Baggrunden for udvalgets afgørelse var, at det ud fra elforsyningslovens bestemmelser ikke kan kritiseres, at SEAS afregner egenproducenters elleverancer med en betaling, der svarer til de sparede omkostninger i elsystemet.

Ved afgørelsen af, hvilke omkostninger der er faste og derfor ikke kan spares, når der købes el fra egenproducenter, må der lægges betydelig vægt på, hvor stor andel af SEAS' køb af elektricitet, egenproducenterne tegner sig for. Egenproducenternes andel i SEAS' salg i 1995 udgjorde ca. 12 %, hvoraf de decentrale værker udgjorde de ca. 7%. Klagerens andel heraf er 0,6 %. På denne baggrund har udvalget fundet, at det ikke kan anses for urimeligt, at SEAS betragter en række omkostningselementer som faste.

Spørgsmålet om fastsættelse af rådighedsbetaling er behandlet i Konkurrenceankenævnets afgørelse af 12. september 1996 i sagen Novo Nordisk A/S ctr. Elprisudvalget (j.nr. 96-54.072), hvor Novo Nordisk A/S som egenproducent af el havde klaget til udvalget over sin rådighedsbetaling til NESA A/S. NESA A/S afregnede egenproducenters energileverancer til den samme pris, som gjaldt for selskabets videresalg af energi. Endvidere blev rådighedsbetalingen fastsat ud fra de "ikke sparede omkostninger" ved køb af el hos egenproducenter. I nærværende sag svarer forholdene således helt til sagen vedrørende NESAs fastsættelse af rådighedsbetaling. [...]

6. Ankenævnets bemærkninger

Af de grunde, der er anført af Elprisudvalget, og i øvrigt med henvisning til ankenævnets førnævnte kendelse af 12. september 1996 [...] stadfæster ankenævnet udvalgets afgørelse."

Retsgrundlaget

I § 1 i elforsyningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 10. marts 2003 med senere ændringer, hedder det:

"§ 1. Lovens formål er at sikre, at landets elforsyning tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med hensynet til forsyningssikkerhed, samfundsøkonomi, miljø og forbrugerbeskyttelse. Loven skal inden for denne målsætning sikre forbrugerne adgang

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 24 af 30

til billig elektricitet og fortsat give forbrugerne indflydelse på forvaltningen af elsektorens værdier.

Stk. 2. Loven skal i overensstemmelse med de i stk. 1 nævnte formål særligt fremme en bæredygtig energianvendelse, herunder ved energibesparelser og anvendelse af kraftvarme, vedvarende og miljøvenlige energikilder, samt sikre en effektiv anvendelse af økonomiske ressourcer og skabe konkurrence på markeder for produktion og handel med elektricitet.”

Elforsyningslovens § 73, som ændret ved lov nr. 452 af 10. juni 2003, fastsætter:

”§ 73. De kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 skal ske efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til. Prisdifferentiering på baggrund af en geografisk afgrænsning er kun tilladt i særlige tilfælde.”

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 25 af 30

Der fremgår følgende af bemærkningerne til elforsyningslovens § 73 (lovforslag nr. L 234, Folketinget 1998-1999):

”Bestemmelsen indebærer, at priserne for de kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser skal fordeles på køberne af ydelserne efter rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier, således at der ikke kan krydssubsidieres til fordel for bestemte kategorier. Dette gælder såvel forbrugerpriser som betaling, som skal ydes af producenter og betaling for netadgang herunder transit.

Forbrugerpriserne skal fastsættes således, at omkostningerne fordeles på forbrugsafhængige og faste takster efter kriterier, som tager hensyn til rimelighed og energieffektivitet. Formålet er, at forbrugerprisen afspejler forskelle i energiforbruget og således kan motivere til øget energibevidsthed.

Kun i de situationer, hvor det følger af lovens bestemmelser, vil der være tale om, at brugerne ikke selv skal afholde omkostningerne. Dette gælder eksempelvis §§ 67 og 68 I sådanne tilfælde vil omkostningerne skulle bæres af alle forbrugere inden for et sammenhængende elforsyningssystem, jf. § 9.”

Energiklagenævnets bemærkninger

Sagen er én af en række lignende klagesager vedrørende egenproducenters rådighedsbetaling, som giver anledning til, at Energiklagenævnet har overvejet retstilstanden på et mere overordnet grundlag.

Nævnets overvejelser tager udgangspunkt i de hensyn, som de kollektive elforsyningsvirksomheder varetager ved udførelsen af deres opgaver, jf. elforsyningslovens §§ 1 og 20, stk. 1. Blandt disse er hensynet til, at der til stadighed er tilgængelig effekt i nettet andre steder end hos særlige kategorier af netbrugere, og at nettet står til rådighed i alle tarifperioder.

Energiklagenævnet lægger til grund, at egenproducenter som udgangspunkt anvender nettet:

- som stand-by-kapacitet ved udfald af eget anlæg;
- til udligning mellem eget behov og egenproduktion (dvs. når egenproduktionen overstiger behovet, eksporteres der til nettet, og ellers importeres der fra nettet);
- til samtidig eksport (salg) af hele eller dele af egenproduktionen som prioriteret produktion og import (indkøb) af virksomhedens behov (udover den del af egenproduktionen, som virksomheden beholder).

Netselskabet skal sikre, at egenproducenter kan få tilgodeset disse behov uden at det nedsætter forsyningskvaliteten for andre kunder.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Der er i realiteten to hovedspørgsmål i sagen:

1. hvorvidt det er rimeligt, at store selskaber, der selv producerer elektricitet, skal betale en særlig ydelse – som almindelige forbrugere ikke betaler – for rådighed, dvs. mulighed for at aftage supplerende el fra nettet mod sædvanlig betaling; og, hvis man finder det rimeligt:
2. hvor stor en rådighedsbetaling kan være.

Side 26 af 30

1.

Netselskabernes principielle adgang til at opkræve rådighedsbetaling

Klager har sat spørgsmålstegn ved, om en rådighedsbetaling er rimelig, og har anført, at tilsvarende rådighedsproblemer eksisterer for alle kategorier af elforbrugere.

Indledende konstaterer Energiklagenævnet, at diskussionerne om rådighed har stået på i en årrække i elsektoren, og mellem denne, egenproducenterne og myndighederne. Det har ikke været muligt at forhandle sig frem til et resultat, der har kunnet accepteres fra alle sider.

Prisbestemmelserne i elforsyningsloven indeholder ikke præcise bestemmelser om rådighed og betaling herfor.

Der er imidlertid langvarig praksis i Elprisudvalget, Konkurrenceankenævnet og Energiklagenævnet for, at der kan opkræves en rådighedsbetaling. Hverken i denne eller de øvrige sager, der ligeledes er afgjort den 30. juni 2004 om spørgsmålet, har Energiklagenævnet fundet grundlag for at ændre denne praksis.

Derfor bekræfter nævnet, at netrådighedsydelser som udgangspunkt indgår i fordelingen af de generelle omkostninger og i tarifieringen på et givet spændingsniveau på lige fod med de andre ydelser, som betales via nettariffen (på spændingsniveauet).

Nævnet bemærker, at det er en betingelse for anvendelse af dette udgangspunkt, at de rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier, som omhandles i § 73, overholdes ved den konkrete prisfastsættelse, jf. bemærkningerne ad pkt. 2.

2.

Prisfastsættelsen

Klagens hovedpunkt er, at Energi Fyn Nets konkrete prisfastsættelse er diskriminerende over for Dalum Papir. Klageren har endvidere anført, at prisfastsættelsen indebærer ulovlig krydssubsidiering mellem de forskellige køberkategorier i Energi Fyn Nets område.

Elforsyningsloven giver elforsyningsvirksomhederne og Energitilsynet et spillerum for, hvorledes netvirksomheden prisfastsætter og opkræver betaling for specielle ydelser, som egenproducenter efterspørger eller vil kunne have behov for at efterspørge.

Kravene i elforsyningslovens § 73 til prisfastsættelsens objektivitet, rimelighed og ikke-diskrimination gør det til et centralt element ved vurderingen af prisfastsættelsen, om selskaberne tilstræber en omkostningsægte tarifiering med henblik på at forhindre krydssubsidiering mellem køber-/kundekategorier og med henblik på, at der udsendes rigtige prissignaler.

Af klagesagerne fremgår, at det er uklart, hvad der menes med "køberkategorier". Blandt uklarhederne er, hvorvidt der refereres til sammenlignelige kunder inden for det enkelte forsyningsselskab, inden for et sammenhængende net eller på landsbasis.

Danske elforsyningsvirksomheder har en mangeårig praksis for at fastlægge "køberkategorier", og for at sikre omkostningsægte tarifiering ved at opdele kunderne efter det spændingsniveau, hvorpå de er tilsluttet. De omkostninger, som den enkelte køberkategori giver anledning til, fordeles gennemsnitligt efter enkelte kriterier, uanset at kategoriens kunder indbyrdes kan udvise store individuelle forskelle. Denne praksis er i tidens løb understøttet af Elprisudvalget og Energitilsynet og er i dag udgangspunktet for fortolkningen af elforsyningslovens § 73, hvis brede formulering ikke i sig selv giver præcise retningslinier for netvirksomheder og myndigheder. Det er i overensstemmelse med denne praksis, at lovens objektivitets- og rimelighedsstandarder efterleves på forskellige måder af de enkelte netvirksomheder.

Efter Energiklagenævnets vurdering adskiller egenproducenter sig fra øvrige brugere af elforsyningsnettet ved at have adgang til en særlig ydelse forårsaget af deres egenproduktion (rådighed over en potentiel effekt). Henset til praksis har nævnet ikke grundlag for at kritisere, at en netvirksomhed grup-

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 27 af 30

perer større købervirksomheder sammen i kategorien »egenproducenter«, uanset disse virksomheders eventuelle indbyrdes forskellighed. Efter nævnets opfattelse udviser egenproducenten i denne sag og egenproducenterne i de korresponderende klagesager (A/S Dansk Shell, Fredericia og Nakskov Sukkerfabrik) så ensartede karakteristika (herunder deres muligheder for at levere til nettet), at de kunne behandles som én fælles køberkategori.

Der er heller ikke grundlag for at kritisere, at Energitilsynet ikke har valgt at kategorisere efter effekt eller andet særligt parameter, da den nærmere kategorisering er netvirksomhedernes beføjelse med de begrænsninger, der følger af objektivitets- og gennemsigtighedsstandarderne i elforsyningslovens § 73, og af forbudet mod misbrug af forhandlingsposition.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 28 af 30

Energiklagenævnet finder videre, at modellen for Energi Fyn Net's beregning af rådighedsbetaling ikke strider mod elforsyningsloven, jf. herved lovens § 73, når begge følgende betingelser er opfyldt:

- a. netselskabet skal afgrænse ydelsen til de kW eller det dertil svarende antal kWh, som egenproducenten enten kan trække fra nettet eller kan have behov for;
- b. netselskabet skal reducere rådighedsbetalingens afregningsgrundlag i det omfang,
 - i. hvor egenproducenten benytter den aftalte rådighed til at få levering, og
 - ii. hvor egenproducenten betaler nettarif herfor.

Om fremgangsmåden ved fastsættelsen af rådighedsydelsens pris bemærker Energiklagenævnet følgende:

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte tilsynets oplysninger om, at adgangen til at tarifere ud fra omkostninger, som fordeles over kategorier af købere, er fulgt i praksis i de fleste elforsyningsvirksomheder samt i tilsynets praksis. Nævnet har ej heller fundet tvingende grundlag for at ændre denne praksis. Det af elforsyningsloven regulerede net er kollektivt, og der er ikke i elforsyningsloven eller dennes forarbejder nogen forudsætning om umiddelbar juridisk konneksitet mellem den enkelte betaling og den ydelse, som består i adgangen til rådighed. Nævnet tilslutter sig i denne forbindelse de af Energitilsynet anførte hensyn til rådighedsbetalingens administrerbarhed, idet det principielt er vanskeligt og normalt ikke praktisk gennemførligt at foretage en sådan sammenkædning. Efter nævnets opfattelse må individuel tarifiering – ud fra de nævnte praktiske hensyn – anses for at være en uforholdsmæssig vanskelig opgave for kollektive elforsyningsvirksomheder, der har flere end ganske få egenproducenter på deres net.

Af disse grunde finder nævnet, at hovedreglen er, at § 73 ikke stiller krav om, at netvirksomheden skal tarifere og omkostningsføre hver enkelt egenprodu-

cent individuelt. Hovedreglen fraviges alene, når det efter en vurdering fra elforsyningsvirksomhed til elforsyningsvirksomhed konkret er muligt at tarifere individuelt.

Energiklagenævnet er enig med Energitilsynet i, at det ikke kan anses for urimeligt, at ydelser vedrørende rådighed indgår i omkostningsgrundlaget for netvirksomhedernes prisfastsættelse på lige fod med netvirksomhedernes øvrige ydelser. Nævnet finder det endvidere rimeligt, at netvirksomhederne kan tage udgangspunkt i nettariffen, som er en øre/kWh-betaling, hvorfra trækkes de omkostninger, som egenproducenten sparer netvirksomheden for, og at disse beregnes som sparet nettab og sparede netinvesteringer i henhold til bekendtgørelse nr. 786 af 21. august 2000 om elafregningspriser for decentrale elproducenter, § 2.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Energiklagenævnet kan tilslutte sig Energitilsynets bedømmelse (jf. pkt. 114 i den påklagede afgørelse) af, at elforsyningslovens § 73 indebærer, at rådighedsbetalingen som udgangspunkt maksimalt kan relatere sig til egenproducenternes faktiske mulighed eller behov for træk fra nettet. Heraf og af almindelige retsgrundsætninger følger efter nævnets opfattelse, at rådighedsbetaling ikke kan opkræves ud over, hvad der modsvarer kablets overførselskapacitet.

Side 29 af 30

Efter Energiklagenævnets opfattelse har omkostningselementerne drift og vedligehold som udgangspunkt en fælles karakter, idet de samtidig afholdes i samtlige nettilsluttedes interesse. Det forhold, at egenproducenten har foretaget investeringer i kabel og transformere på egen grund, påvirker ikke i sig selv egenproducentens adgang til at trække effekt fra og levere til det kollektive net.

Det er derfor rimeligt, at omkostningselementerne drift og vedligehold indgår i rådighedsbetalingen. Det gælder uanset omfanget af investeringer, som egenproducenten har foretaget i egne kabel- og transformieranlæg.

Spørgsmålet om rådighedsbetalingen på A-niveau kan være større end rådighedsbetalingen på B-niveau er ikke påklaget til nævnet, men har dog været inddraget i sagen. Energiklagenævnet finder det ligesom Energitilsynet påfaldende, at betalingen på A-niveau er større end på B-niveau (jf. ovenfor om principperne for omkostningsfordeling). Spørgsmålet bør dog rettest afgøres af Energitilsynet i første instans.

3.

På baggrund heraf skal Energiklagenævnet konkludere:

Ifølge Dalum Papir A/S diskrimineres virksomheden ved at skulle betale rådhedsbetaling, som ikke opkræves af andre køberkategorier.

Egenproducenters brug af nettet svarer ikke til andre virksomheders, og det kan derfor ikke anses for diskriminerende, at egenproducenter betaler rådighedsbetaling i form af reduceret nettarif. Det gælder også, selvom tariffen er baseret på den el, egenproducenten forbruger uden at trække den fra nettet.

Af denne grunde og af de grunde, Energiklagenævnet har anført i afsnit 1 og 2, kan nævnet ikke give klager medhold i anbringendet om diskrimination. Energiklagenævnet lægger endvidere vægt på, at kunder uden egenproduktion – i modsætning til Dalum Papir – tarifieres efter bruttoforbrug. Det af Dalum Papir anførte om ligheder i virksomhedernes faktiske netbenyttelse, kan ikke føre til ændringer heri.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 30 af 30

Dalum Papir har foreslået en række alternative beregningsparametre (antallet af spidslasttimer, gennemsnitlig benyttelsestid for alle kunder, træk fra nettet i forhold til ønsket maksimalt træk, fast effektbetaling ud fra kW-behov).

Energiklagenævnet finder ikke, at grundlaget for og konsekvenserne af den eventuelle anvendelse af disse parametre er så tilstrækkeligt oplyst, at nævnet heri kunne finde den nødvendige støtte for at erstatte de af tilsynet godkendte beregningsparametre med Dalum Papirs.

Efter det oplyste er der indført en begrænsning i trækningsretten på 9.000 kWh/time. Den aftalte begrænsning forhindrer efter Energiklagenævnets opfattelse dog ikke, at der f.eks. trækkes 18.000 kWh over 30 min. Rent fysisk kan der imidlertid ikke trækkes mere end 9.300 kW gennem de to 10 kV-indføringer. Et hovedpunkt i Dalum Papirs klage må dermed anses for imødekommet.

Vedrørende individuel tarifiering bemærkes, at det efter nævnets opfattelse beror på en konkret vurdering fra virksomhed til virksomhed, om det er muligt at tarifere individuelt. Udgangspunktet må tages i, at elforsyningssystemet er kollektivt og solidarisk opbygget, og at brugerne dermed i visse situationer udsættes for omkostninger, der ikke direkte og dokumenterbart kan henføres til deres tilstedeværelse på nettet. Energiklagenævnet lægger vægt på de af netselskabet anførte vanskeligheder, herunder den praktiske kvantificerbarhed og aflæsning, samt de administrationsmæssige vanskeligheder, der måtte være forbundet med at tarifere en enkelt netbruger.

Nævnet bemærker, at der efter det oplyste er omtrent 20 egenproducenter i Energi Fyn Nets område. Selvom en del af disse er gartnerier, hvis forbrugs-

profil kan afvige fra Dalum Papirs, finder Energiklagenævnet ikke grundlag for at kritisere, at Energi Fyn Net med den nuværende teknik har fundet det uforholdsmæssigt vanskeligt at tilpasse Dalum Papirs individuelle tilstedeværelse på nettet.

Energiklagenævnet kan ikke give klager medhold i anbringendet om, at egenproducenter i tilstrækkeligt omfang bidrager til at dække netvirksomhedernes generelle omkostninger gennem den nettarif, der betales for den strøm, som egenproducenterne køber fra nettet på lige fod med andre forbrugere, når egenproducenternes behov overstiger egenproduktionen.

Nævnet tiltræder dermed Energitilsynets vurdering af, at Energi Fyn Net A/S' model ligger inden for rammerne af lovens § 73.

Med denne begrundelse kan nævnet tilslutte sig Energitilsynets afgørelse.

30. juni 2004

J.nr.: 11-129

Eksp.nr.: 14633

TAT

Side 31 af 30

Energiklagenævnets afgørelse

Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 stadfæstes.

Sagen har været behandlet på Energiklagenævnets møde den 24. juni 2004.

Afgørelse er truffet i henhold til elforsyningslovens § 89, jf. lovebekendtgørelse nr. 151 af 10. marts 2003 med senere ændringer, og kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Afgørelsen er sendt til Dalum Papir A/S, Energi Fyn Net og Energitilsynet.

P. N. V.

Christen Boye Jacobsen
Nævnnsformand

/ Thomas Andersen Thrane
Fuldmægtig